

MITOLOGIA NA JĘZYKACH

FRAZEOLOGIZMY MITOLOGICZNE

Opracowanie: Justyna Jasik

(w oparciu o podręcznik *NOWE Słowa na start!*
dla klasy V, wyd. Nowa Era oraz *Słownik frazeologiczny*
Katarzyny Głowińskiej, wyd. IBIS)

Frazeologizm – przypomnienie pojęcia

- Związek frazeologiczny (frazelogizm) to utrwalone w języku połączenie wyrazów o stałym, przenośnym znaczeniu, które nie wynika ze znaczeń tworzących go słów.
- Wiele związków frazeologicznych ma swoje źródło w mitologii (mówimy o nich „mitologizmy”). Są też na przykład biblizmy, czyli związki frazeologiczne pochodzące z Biblii, ale o nich będziemy mówić w starszych klasach.

Mitologizmy już poznane

- **Syzyfowa praca** – ciężka praca, wymagająca dużo wysiłku, zwykle bezskuteczna.

Ten związek frazeologiczny związany jest z postacią korynckiego króla Syzyfa, który po śmierci trafił do Hadesu, gdzie w ramach pokuty miał wtoczyć na górę olbrzymi głaz. Za każdym razem tuż przed szczytem, głaz staczał się w dół. Syzyf musiał więc rozpoczynać swą pracę od początku i nigdy nie mógł jej zakończyć.

Mitologizmy już poznane

- **Stajnia Augiasza** – określenie czegoś zaniedbanego, będącego w wielkim nieładzie, którego usunięcie wymaga dużego wysiłku.

Powyższy frazeologizm związany jest z postacią Heraklesa, który za zabicie swej żony i dzieci musiał wykonać 12 prac. Jedną z nich było oczyszczenie w ciągu jednej doby stajni należącej do Augiasza, która od 30 lat nie była sprządana. Herakles dokonał tego, przepuszczając przez stajnię rzekę.

Mitologizmy już poznane

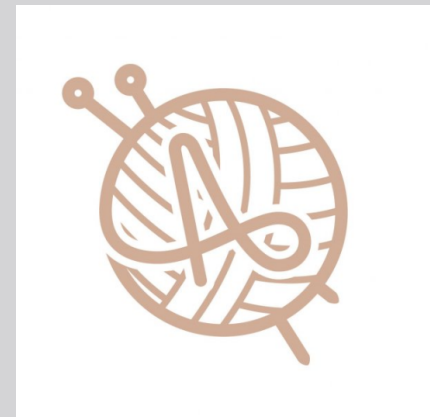
- **Koszula Dejaniry** – coś, co sprawia cierpienie, męczarnie, od których nie ma ucieczki.

Podobnie jak poprzedni frazeologizm, tak i ten związany jest z postacią Heraklesa. Dejanira, żona Heraklesa, podarowała mężowi koszulę, która nasączona była krwią zabitego przez Heraklesa przebiegłego centaura Nessosa. Przed śmiercią Nessos powiedział Dejanirze, że ta koszula zapewni jej wierność męża. Okazało się jednak, że po jej założeniu ciało Heraklesa zaczęło płonąć żywym ogniem i doprowadziło go do śmierci w wielkich męczarniach.

Te związki frazeologiczne warto znać!

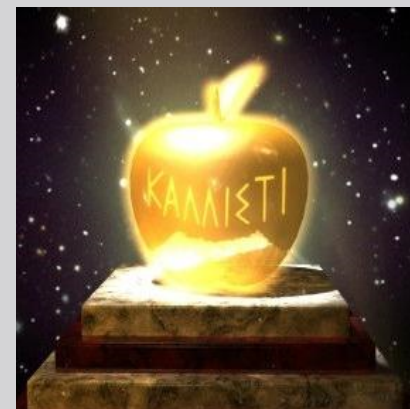
- **Nić Ariadny** – sposób wybrnięcia z zawilej sytuacji.
- Związek frazeologiczny związany z mitem o Tezeuszu. Dzięki kłębkowi nici podarowanej przez Ariadnę, córkę króla Minosa, bohater znalazł wyjście z labiryntu po tym, jak udało mu się zabić Minotaura – potwora o głowie byka.

Te związki frazeologiczne warto znać!

- **Jabłko niezgody** – przyczyna konfliktu, powód kłótni.
- Jabłko z napisem „Dla najpiękniejszej”, o które kłóciły się Hera, Atena i Afrodyta.
- Spór rozstrzygnął Parys, a jabłko trafiło do Afrodyty, co pośrednio stało się przyczyną wybuchu wojny trojańskiej.

Te związki frazeologiczne warto znać!

- **Koń trojański** – zdobycz przynosząca zgubę, niebezpieczny podarunek, ukryte niebezpieczeństwo.
- Ogromny drewniany koń, w którym ukrywali się greccy wojownicy, pozostawiony pod obleganą przez nich Troją. Trojanie sami wprowadzili konia do miasta, co stało się powodem ich klęski. W nocy Grecy wyszli z wnętrza konia i zgładzili mieszkańców Troi.

Te związki frazeologiczne warto znać!

- **Pięta Achillesa** - czyjaś słaba strona, niedoskonałość, coś, co stwarza komuś problemy.
- Jedyne miejsce na ciele bohaterskiego Achillesa, które nie było odporne na ciosy. Matka Achillesa – Tetyda – zanurzając synka w mającej magiczną moc rzece Styks, trzymała go właśnie za piętę. Achilles zginął, ugodzony w piętę, podczas wojny trojańskiej.

Te związki frazeologiczne warto znać!

- **W objęciach Morfeusza** – być we śnie, śnić.
- Morfeusz był bożkiem zsyłającym marzenia senne.

Te związki frazeologiczne warto znać!

- **Paniczny strach** – nagły napad lęku, przerażenia, wielki, nieopanowany strach.
- Lęk, który w ludziach i zwierzętach wzbudzał swoimi nagłymi i przeraźliwymi krzykami bożek Pan o wyglądzie człowieka z nogami, rogami i uszami kozła.

Te związki frazeologiczne warto znać!

- **Róg obfitości** – źródło dostatku i dobrobytu.
- Według mitu, gdy mały Zeus znalazł ułamany róg swojej opiekunki – kozy Amaltei – przedmiot ten nabrał cudownych właściwości. Napełniał się wszystkim, czego zapragnął posiadacz.

Warto wiedzieć więcej!

- **Ikarowy lot** – śmiały plan, przedsięwzięcie, które może skończyć się tragicznie.
- O tym, skąd wziął się ten związek frazeologiczny dowiedziecie się już wkrótce!

Na zakończenie, dziękując za uwagę...

- Związki frazeologiczne pochodzące z mitologii weszły na stałe do naszego języka, wzbogacając go i urozmaicając.
- Dzięki stosowaniu ich w różnych sytuacjach, możemy uczynić nasze wypowiedzi mniej dosłownymi, a bardziej interesującymi.
- Pamiętać jednak należy, że aby poprawnie użyć jakiegoś związku frazeologicznego, trzeba znać jego przerośnięte znaczenie.

- Grafiki wykorzystane w prezentacji pochodzą z zasobów Internetu:
- <https://samequizy.pl/czy-ulozysz-w-kolejnosci-wszystkie-12-prac-heraklesa/>
- <https://pl.depositphotos.com/vector-images/ni%C4%87-ariadny.html?offset=100&qview=102999160>
- <http://nextews.com/d3331444/>
- http://lektury.kochamjp.pl/troja3_film_troy-2/
- <https://www.4hd.com.br/blog/2018/09/26/seu-calcanhar-de-aquiles-correlacao-nao-e-casualidade/>
- <http://www.eioba.org/files/user24334/a263998/indeks.jpg>
- <http://www.banzaj.pl/Fobia-uporczywy-lek-utrudniajacy-zycie-w-spolnoczenstwie-5503.html>
- <https://pixers.pl/naklejki/rog-obfitosci-z-owocami-zlota-60108026>
- <http://www.akademia.jarocin.pl/materialy/elliott.pdf>
- <https://egodziecka.pl/czytelnia/ekspresja-i-tworczosc/jezyk-a-mowienie-troche-wiedzy-fachowej/>